

Natuur- en Vogelwacht Rotta

Duurzaamheid en Biodiversiteit

Ooit noemde burgemeester Aboutaleb van Rotterdam het Rottemeregebied 'de groene long in de verstedelijkte zuidelijke randstad'. Daarvan zijn wij ook al jaren overtuigd en dit is dan ook dé reden om de natuur- en ecologische functie daar te koesteren, te beschermen en te versterken: een must voor de leefbaarheid in dit drukbevolkte gebied!

We kunnen ons nauwelijks voorstellen hoe het gebied er uit zou zien zonder de inzet van onze vrijwilligers. Het is moeilijk om bescheiden te blijven, maar we kunnen best wel stellen dat Natuur- en Vogelwacht Rotta een duurzame en waardevolle bijdrage levert aan een gezonde en gevarieerde natuur in onze natuurparels in het Rottemeregebied, de Groenzoom en de wijde omgeving, om trots op te zijn.

Wat Rotta toevoegt:

- Rotta Natuurwerk
- Rotta Tellingen en Onderzoek
- Natuurcentrum Trefpunt Rotta
- Rotta Educatie en Voorlichting
- Rotta Advies Natuur, Milieu en Ruimtelijke Ontwikkelingen

Rotta Natuurwerk

De vrijwilligers van de natuurwerkploeg trekken buiten de broedtijd iedere donderdag en elke eerste zaterdag van de maand 'onze' natuurpareltjes in om aldaar de natuur te beheren. In weer en wind zorgen zij ervoor dat de biodiversiteit behouden blijft en waar mogelijk wordt versterkt en uitgebreid. Die noeste werkers maaien het gras en het riet zoveel mogelijk met de zeis en ook zagen zij met handboomzagen de knotwilgen en andere bomen. Een compilatie van die werkzaamheden, kun je hier lezen.

Nessepolder

De Nessepolder is een gevarieerd gebied waar graslanden, bos, water en moeras elkaar afwisselen. De turf hier was van mindere kwaliteit waardoor het veen niet is afgegraven. Het in die polder gelegen Nessebos bestaat uit berken, essen, wilgen en eiken. Langs de 'Karremansplas' groeit op de oevers onder andere veenmos, zodat hier ook weer veenvorming plaatsvindt. Uniek is hier de voor deze omgeving zeldzame koningsvaren. Ons natuurbeheer is er op gericht om meer licht in het bos te krijgen zodat de ondergroei tot ontwikkeling kan komen. Hiertoe wordt het bos gedund. Daarnaast worden de bosranden 'gerafeld' om meer vlinders en insecten te lokken, en wordt het gekapte 'dode' hout in het bos gelaten voor de ontwikkeling van paddenstoelen en insecten en schuilmogelijkheden voor kleine zoogdieren.

West-/Noordrand Zevenhuizerplas

De Zevenhuizerplas is ontstaan uit zandwinning. Met name de westoever (met 2 natuureilanden) en de noordoever met 4 natuureilanden zijn ecologisch gezien het meest interessant. In combinatie met het alom bekende moerasbosje en een open rietveld tussen het fiets-/wandelpad en de Middelweg zijn het ware paradijsjes voor water-, riet- en bosvogels. Denk aan ijsvogel, aalscholver, meerdere reigersoorten, karekieten en andere rietvogels. De kwaliteit van het water in de plas is uitzonderlijk hoog en 's-winters vriest de plas, vanwege zijn diepte (tot 30 meter) doorgaans niet dicht, waardoor het in die periode een toevluchtsoord is voor veel watervogels. Onze beheerwerkzaamheden beperken zich tot het kort zetten van voornamelijk wilgenopslag en bramenstruiken op de vier eilandjes en het gebied rondom het moerasbosje, waar we ook een aantal oudere dikke bomen hebben geringd (die bomen gaan dood). Dit laatste om het bijvoorbeeld voor spechten aantrekkelijk te maken, alsook om meer licht op de bodem te krijgen. Ook hier blijft het dode hout (staand en liggend) in het gebied. Van de in 2019 aangelegde oeverwaluwand op een van de eilandjes wordt gretig gebruik gemaakt door de soort waarvoor de wand is bedoeld. Vroeg in het voorjaar maken we de nestgangen schoon en vullen ze weer aan met schoon zand.

Waterberging Eendragtspolder

De waterberging in de Eendragtspolder is gesplitst in twee delen. Het primaire deel met de roeibaan met aan weerszijden een waterrijk gebied met zogenaamde onderwatereilandjes en het secundaire deel dat als overloop dient en is ingericht als een plasdrasgebied. De eilandjes en het plasdrasgebied binnen de waterberging hebben zich, zowel met betrekking tot de flora als de fauna, vanaf de aanleg in 2011 tot een gebied ontwikkeld met een hoge natuurwaarde. De flora en fauna op de onderwatereilandjes zijn nogal weerbarstig vanwege de wisselende waterstanden in dat deel van de waterberging. Wat opvalt is een enorm scala aan soorten watervogels waaronder een fikse kolonie kokmeeuwen.

Het plasdrasgebied is een afwisseling van bloemrijke graslanden, moerassen en helder water met waterplanten. Enkele lager gelegen eilanddelen bevinden zich nog in een pioniersfase, op meerdere plaatsen is er al een volwaardige

Het 'grote' natuurbeheer rondom de Rotte wordt in opdracht van Staatsbosbeheer uitgevoerd door de firma A. K. Barendrecht uit Zwartewaal. Dat groenbedrijf maait bijvoorbeeld de grote stukken grasland en de bermen, alsook voeren zij de meer ingrijpende boswerkzaamheden uit. In de Groenzoom staat Groenaannemingsbedrijf BTL/PUNT hiervoor aan de lat. Steeds meer worden die werkzaamheden in nauw overleg met Rotta gepland en uitgevoerd.

moerasruigte. In deze moerasruigtes en de rietoevers vinden vele water- en weidevogels een foerageer- en broedplaats. In nauw overleg met SBB worden de eilandjes en het plasdrasgebied in cycli van vier jaar gemaaid, zodat er altijd voor elke soort (vogels, insecten, vlinders en kleine zoogdieren) een goede biotoop is. In 2019 hebben we in een van de plassen van het plasdrasgebied een keten van vier schelpeneilandjes uitgezet als broedgelegenheid voor visdieven en eventuele andere vogels die op een kale bodem broeden. In het vroege voorjaar worden deze eilandjes weer 'broedgereed' gemaakt.

Koornmolengat

Het Koornmolengat is het laatste stukje moerasveen in de Tweemanspolder. Het is slechts gedeeltelijk ontveend en is ook niet drooggelegd. Wilgen, elzen en essen, afgewisseld door onder andere berken, lijsterbes en hop omzomen de sloten en vennen in dit broekbos. Er zijn vele soorten watervogels, waaronder een kolonie aalscholvers en het is een belangrijke rustplaats voor verschillende soorten reigers. De flora in het gebied is zeer divers en het is een paradijs voor insecten, muizen en marterachtigen. En ook heeft een vossenfamilie daar regelmatig haar domicilie. De natuurwerkploeg werkt graag in dit voor het publiek afgesloten natuurreservaat: de rietveldjes worden twee keer per jaar gemaaid. Door het maaisel langs de randen in broeihopen op te slaan, vindt er verschraling van de bodem plaats, wat ten goede komt aan de verbreding van de florale diversiteit, alsook aan de (hoog)veenvorming op één van die veldjes. Daarnaast wordt in fasen de openheid van het gebied nagestreefd door wilgen, essen en elzen regelmatig te korten, en worden de knotwilgen langs het fietspad aan de oostzijde in drie groepen eens per drie jaar geknot.

Hennipsloot

De Hennipsloot vormt de groenblauwe verbinding van het dorp Zevenhuizen met het Rottemeregebied. Langs de sloot wordt een aantal boezemlandjes als open grasland beheerd om een brede variëteit aan bloemen en bloeiende kruiden te verkrijgen. Naast de soms wel ruim een meter hoge pluimzegges zie en ruik je er op de wat zurige veengrond onder andere gagel, watermunt, valeriaan en koninginnekruid. Het begin van een bloemrijk hooiland is er. Twee keer per jaar wordt er gemaaid en de wilgenopschot kort gezet. Het maaisel en de takken worden langs de kant op broeihopen gegooid, waarin insecten, vogels en kleine zoogdieren een schuilplek en voedsel kunnen vinden. Stilletjes hopen we dat hier eens bijvoorbeeld orchideeën (weer) opkomen en ringslangen (al twee keer bij het Pekeiland in de Rotte gesigna-leerd) zich vestigen: de biotoop hier is er klaar voor!

Kooipolder / Limiettocht

Waar bijen en insecten steeds minder leefruimte krijgen door o.a. bemesting, waterstand en verstening, is het belangrijk om bloemrijke, insectvriendelijke gebieden te creëren: kleine stukjes grond met een kleurrijke en zoemende schoonheid. In het gebied van de Kooipolder is 11.000 m² akkergraan en kruiden ingezaaid. Ook is hier een bekken gegraven voor de opvang van regenwater dat zich tot rietmoeras zal ontwikkelen. Een relatief klein bos is aantrekkelijk gemaakt voor vlinders. De bermen van de nabij gelegen Limiettocht zijn door de natuurwerkploeg ingezaaid met een bloemen- en kruidenrijk zaadmengsel. Veel insecten en vlinders laven zich daar in de zomer aan, wat op zich weer goed is voor de vogels. Ook hebben we hier in de Kooipolder een akkertje ingezaaid met een bloemenmengsel dat er vooral op gericht is om het voor patrijzen aantrekkelijk te maken.

Noordwestrand Hoge Bergse Bos

De noordwestrand van het Hoge Bergse Bos is ecologisch divers. De geometrische vorm van de *Wiebertjes* is een uiting van landschapskunst: een laaggelegen moerasachtig stuk grond, doorsneden door sloten in een 'wiebertjes'patroon. Het is een fraai natuur- en broedgebied. De landjes tussen de sloten zijn op verschillende hoogten afgegraven zodat er variatie in de begroeiing is, voor watervogels een ideaal broedgebied. De rietveldjes langs het natuurpad worden twee keer per jaar met de zeis 'sinus' (niet alles op hetzelfde moment) gemaaid, het maaisel wordt op broeihopen of op de houtril langs het natuurpad gegooid. Op meerdere veldjes zie je verschillende flora-soorten toenemen. Op de dieper in het gebied gelegen veldjes en eilandjes zetten we alleen de wilgenopslag regelmatig kort en laten het riet staan: sommige soorten gedijen goed in oud riet. Op één van de veldjes is een wilgengriendje ingericht met meer dan 20 verschillende soorten wilgen.

Ten westen van de Wiebertjes ligt het zogenoemde *Zanddepot*. Op de verhoging achter de houtril is een 4 meter hoge leemzandwal en aan weerszijden en achter het zanddepot zijn bekkens gegraven voor de opvang van regenwater. Deze bekkens ontwikkelen zich tot rietmoeras. De zonzijde van de leemzandwal is een walhalla voor meerdere soorten zandbijen. De natuurwerkploeg zorgt er voor dat de wal niet wordt overschaduwd door het wilgenbosje. Aan de achterkant (noordzijde) van de leemzandwal is een betonnen oeverwaluwand geplaatst, ook hier vindt ieder voorjaar de grote schoonmaak van de nestgangen plaats. En in het belendende wilgenbosje zijn ruige wallen aangelegd met stobben, stronken en wortels van de voor de waterberging gekapte bomen. Die wallen vormen, evenals de houtril, een eigen dynamische biotoop: rottend hout als voedsel voor zwammen en wormen en woon- en schuilplaats voor insecten en vogels.

Het *Hoekse Moerasbosje* ligt wat verder ten westen van de Wiebertjes tegenover Heuvel B in het Hoge Bergse Bos. In dit ondoordringbare broekbos staan veel oude en dode populieren en in het plasje bevinden zich veel verschillende soorten watervogels. De natuur kan er z'n gang gaan waardoor er een brede biodiversiteit is ontstaan. In de rietvelden komen rietzangers, kleine karekieten, sprinkhaanzangers en blauwborsten voor. De struiken en ruigtevegetatie herbergen in het voorjaar veel fitissen, zwartkoppen en tjiftjafs. Ook hier wordt de wilgenopshot kort gezet, de takken worden langs de oever van het plasje op een houtril gegooid, waarin allerlei insecten, vogels en kleine zoogdieren een schuilplek en voedsel kunnen vinden. Ook worden zo honden geweerd om in het plasje te zwemmen.

Bleiswijkse Fles / Lange Vaart

Ten noorden van de Bleiswijkse Zoom ligt de *Bleiswijkse Fles*. In deze open, groenblauwe moerasruigte broeden en leven veel watervogels. De ijsvogel heeft dit gebied ook al ontdekt. Het vlonderpad leidt je door het plasdrasgebied langs de rietkragen. De door Rotta gemaakte schelpeneilandjes in de plasjes zijn hier speciaal afgemeerd voor de visdief die zijn eieren tussen kiezelsteentjes en de schelpen legt, en met succes.

Vanaf het pas gerenoveerde Bleiswijkse Verlaat, een monumentale sluis uit 1774, loopt in westelijke richting het afwateringskanaal de *Lange Vaart*. Rond 1100 werd begonnen met het ontginnen van de Hollandse veengebieden. In combinatie met het verlaat vormt dit gebied een cultuurhistorisch monument. Het is nu een lang stuk nat rietveld en dat moet zo blijven. De natuurwerkers zorgen – met hoge laarzen aan – er voor dat wilgen niet de kans krijgen dit rietveld te overwoekeren.

Lage Bergse Bos

Het Lage Bergse Bos is een parkachtig recreatiebos met veel oude populieren en wilgen. Aan de westkant in het Lage Bergse Bos zijn – op advies van Rotta - dit jaar twee paddenpoelen aangelegd met natuurvriendelijke oevers. De kaalslag (vanwege de aanleg van de A16 en achterstallig onderhoud) heeft grote gevolgen gehad voor de biodiversiteit in het bos op de korte termijn. Na intensief overleg met Staatsbosbeheer is de natuurwerkploeg van Rotta dit voorjaar begonnen met de herplant van zo'n 1.500 bomen en struiken (berken, eiken, katwilgen, kersen en zwarte bessen). Ook hebben zij 20 grote bomen geringd om dood 'staand' hout en uiteindelijk licht op de bodem te krijgen voor meer biodiversiteit.

Park de Polder / Wilderszijde

Tussen het gemeentehuis van Lansingerland en de Doenkade ligt een natuurgebied, dat bestaat uit bosjes, rietland en een natuurplasje. In het gebied worden woningen gebouwd, maar het ecologisch meest interessante deel blijft als natuurgebied in tact. Je kunt er onder andere van blauwborsten, kleine karekieten en rietzangers genieten. De natuurwerkploeg onderhoudt het natuurpad en zorgt ervoor dat het plasje niet dichtgroeit, het rietveld niet ten onder gaat aan wilgopslag en in een driejarige cyclus worden de wilgen geknot langs het doorgaande fietspad.

Groenzoom / Klapwijkse Knoop

Rotta onderhoudt in de Groenzoom het moerasgebiedje de Klapwijkse Knoop op de grens van Berkel en Pijnacker. In natte tijden is het een drassige rietruigte, maar als het een paar weken niet heeft geregend, staat er alleen water in de twee poeltjes. Het gebied trekt veel kleine karekieten en rietzangers, wellicht kun je er ook nog eens een bosrietzanger horen. Vanwege de grote verschillen in de grondwaterstanden wordt er – op aangeven van Rotta - een derde poel gegraven om het moerasachtige karakter compleet te maken.

Vlinderidylle in het Offenbachplantsoen

In Berkel in het Offenbachplantsoen heeft de gemeente een vlinderidylle ingericht. Bijna het gehele jaar door bloeit hier een scala aan bloemen en kruiden dat voor veel soorten vlinders aantrekkelijk is. Gemiddeld twee keer per jaar maait de natuurwerkploeg delen van deze idylle. Dit zogenaamde mozaïek-maaien bevordert de biodiversiteit in lengte van jaren.

Een indrukwekkende opsomming van beheerdoelen gericht op het behouden, versterken en vergroten van de biodiversiteit in de natuurparels van ons werkgebied. Daarnaast onderhoudt de natuurwerkploeg een aantal (boeren) erven in Kruisweg, Moerkapelle, Boskoop en Bleiswijk, zodat ook daar de flora en de fauna tot volle bloei en wasdom kunnen komen. En niet vergeten, de natuurwerkploeg heeft het gehele vlonderpad (ruim 800 meter) in het Koornmolengat vernieuwd. De verrotte azobé-houten ligbalken zijn vervangen waarop 2180 nieuwe eikenhouten planken (met 8720 houtdraadbouten) zijn vastgeschroefd. Het pad in het Koornmolengat is voor jaren weer beloopbaar dankzij deze volhardende en noeste zwoegers.

De natuurwerkploeg aan het werk

Rotta Tellingen en Onderzoek

Op de keper beschouwd is het tellen van vogels, insecten, vlinders, zoogdieren en planten een belangrijke bijdrage aan de borging, bescherming en vermeerdering van de biodiversiteit. Niet alleen voor soorten in ons eigen werkgebied, maar zeker ook voor de instandhouding van de verschillende soorten in geheel Nederland en Europa.

Een groep van zo'n 35 tot 40 vrijwilligers van Rotta voert – alleen of in teamverband – verschillende tellingen uit in en rondom ons werkgebied. De volgens landelijke protocollen getelde resultaten worden doorgegeven aan verschillende organisaties, die de gegevens opnemen in landelijke databestanden voor nader onderzoek en/of om nieuw (natuur)beleid te ontwikkelen. De tellers zijn – vaak letterlijk – in stilte op pad en op alle tijdstippen van de dag: van vóór zonsopgang tot zonsondergang en soms zelfs 's-nachts als het bijvoorbeeld om nachtvlinders gaat.

De telresultaten worden doorgaans ingevoerd in de specifieke databases van de betreffende organisaties, als ook vaak in de algemene database Waarneming.nl. Sovon, de Vlinderstichting en FLORON werken nauw samen met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Ook worden de verzamelde data opgenomen in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFD).

Vogeltellingen

Veel tijd en energie wordt gestoken in het tellen van het aantal broedterritoria in de Wiebertjes, het Hoekse moerasbos/heuvel B, de noordoever van de Zevenhuizerplas, de Nessepolder, in een deel van de Eendragtspolder en in de Groenzoom. Deze tellingen worden gedaan volgens het protocol in het 'Broedvogel Monitoring Project' (BMP) van Sovon en vinden altijd plaats vanaf een half uur vóór zonsopkomst. In een vastomlijnd gebied worden de vogels in kaart gebracht die zich territoriaal gedragen of anderszins aangeven ter plaatse broedvogel te (kunnen) zijn. Dit gebeurt een aantal malen in de loop van het broedseizoen.

Volgens het 'Protocol Kolonievogels' – van Sovon worden jaarlijks tenminste twee keer in het broedseizoen alle kolonies geteld in ons werkgebied het aantal bewoonde of recent gebruikte nesten of paren en volwassen individuen van de daar bivakkerende kolonies reigers, aalscholvers en huiszwaluwen geteld. Bijvoorbeeld in het Lage Bergse Bos, Hillegersberg, in het Koornmolengat en bij Kruisweg in Moerkapelle.

's-Winters zijn onze tellers ook druk in de weer. In het kader van het Sovon 'Punt-Transect-Tellingenproject' (PTT) worden eenmalig in de tweede helft van december alle vogels (zowel overwinteraars als standvogels) geteld op een telroute met 20 vaste telpunten (vijf minuten per punt). De PTT-tellingen (in vaste telroutes) vinden plaats in de Groenzoom, Hillegersberg/Schiebroek, Ommoord/Zevenkamp en in het Bentwoud.

In het winterhalfjaar (oktober t/m maart) worden ook rond het midden van iedere maand in het kader van de zogenoemde 'Midmaandtellingen' alle watervogels geteld. Die tellingen vinden plaats in meerdere zones langs de Rotte, verschillende oeverlocaties van de Zevenhuizerplas, in de Nesse- en Eendragtspolder en in het Hoge Bergse Bos en bestrijken het gehele betreffende gebied (vlakdekend).

Drie keer in het broedseizoen telt een aantal van onze vrijwilligers, volgens het protocol 'Meetbare Urbane soorten' (MUS) van Sovon, op daartoe aangewezen postcodelocaties (Hillegersberg, Ommoord/Zevenkamp, Schiebroek en Moerkapelle) alle daar voorkomende vogels op 8 tot 12 telpunten: één keer in april en één keer in

de periode half mei/half juni) tussen een half uur vóór zonsopgang en twee uren erna. De derde telling wordt gedaan in de avonduren tussen 15 juni en 15 juli. Zo wordt landelijk een beeld verkregen van alle min of meer algemene 'stadsvogels'.

Een keer per jaar in oktober worden op het uitkijkpunt Lührs achter op de skiberg in het Hoge Bergse Bos alle overvliegende trekvogels geteld. Dit punt is één van de 160 locaties in Nederland in het kader van 'Euro Birdwatch' van BirdLife International (in Nederland 'geadopteerd' door Vogelbescherming Nederland) en is onderdeel van een mega-trekvogeltelling over heel Europa. Het doel van dit evenement is om aandacht te geven aan trekvogels en hun leefgebieden, rondom de dag dat er geteld wordt.

Dag- en nachtvlindertellingen

Wekelijks worden – uiteraard alleen bij mooi, lekker warm weer – in het kader van het 'Meetnet Dagvlinders' – van de Vlinderstichting in de Nessepolder, de Limiettocht, het Wollefoopenpark, bij de Wilgenplas en in de Groenzoom (hier worden ook libellen geteld) op vier vaste routes (in totaal in NL ongeveer 800 routes) de daar voorkomende soorten en aantallen dagvlinders geteld. Dat gebeurt altijd op dezelfde manier, zodat een betrouwbaar beeld wordt verkregen.

Nachtvlinders worden niet geteld met een route, maar met een val op met vaste maten en een lamp op een vaste plek om de vlinders te lokken. De tellingen worden meerdere keren per maand op verschillende locaties in het Rotta-gebied tussen april en november uitgevoerd volgens het protocol in het 'Meetnet Nachtvlinders' van de Vlinderstichting. Nachtvlinders wor-

den behalve met een val, ook nog vaak met een lamp en laken, of met het smeren van stroop geteld.

Plantentellingen

In het kader van het langlopende project 'Verspreidingsonderzoek Vaatplanten' van FLORON verzamelen we op een gestandaardiseerde wijze basisgegevens over de Nederlandse flora, zodat vergelijking met gegevens uit het verleden goed mogelijk is. Onderdeel hiervan is ook de snelle signalering van nieuwe groeiplaatsen van (potentieel) invasieve soorten. Onze vrijwilligers inventariseren de flora onder andere in de Wiebertjes, de Nesselolder en het Koornmolen-gat.

Met de campagne 'Mijn berm bloeit' vragen FLORON en de Vlinderstichting aandacht voor de achteruitgang van de bloemenpracht – en daarmee ook de vlinders die hiervan leven – in de bermen langs wegen en (fiets) paden. Iedereen kan op eigen gelegenheid op een zelfgekozen tijdstip meedoen. Wil je er meer over weten, lees dan in Aves Visum (nummer 152, zomer 2020) het artikel dat Josien Hofs hierover heeft geschreven.

Zoogdiertellingen

In het kader van de verschillende meetprogramma's van de Zoogdiervereniging doet een aantal vrijwilligers van Rotta structureel onderzoek naar het voorkomen van muizen en vleermuizen in ons werkgebied, onder andere in het Schiebroekse Park en op diverse locaties in de Groenzoom.

Wat iedereen kan doen

Iedere natuurliefhebber kan tijdens het rondstruinen gedane waarneming van een al dan niet bijzondere soort melden. Veelal in de database van Waarneming.nl of bijvoorbeeld in de aangewezen database van de jaarlijkse tuinvogel- en tuinvlindertellingen. Alle meldingen dragen uiteindelijk bij aan de borging, bescherming en vermeerdering van de biodiversiteit.

Wil je meer inzicht krijgen in de telresultaten van de vrijwilligers in ons

Waarneming.nl is het grootste natuurplatform van Nederland. Waarneming.nl

stelt iedereen in staat om natuurwaarnemingen op te slaan en te delen via internet, om zo de natuurrijkdom van Nederland en de wereld vast te leggen voor nu en voor de toekomst. Het platform werkt hiertoe samen met duizenden vrijwilligers, zowel rechtstreeks als via meer dan 300 regionale en landelijke werkgroepen. We verzamelen en tonen gegevens maar interpreteren deze niet. Dat is een taak voor andere organisaties.

Sovon Vogelonderzoek Nederland houdt het voorkomen en de ontwikkeling van vogels bij en kijkt daarbij naar de voor- of achteruitgang van vogels, en naar het hoe en waarom daarvan. Dit gebeurt door middel van monitoring en door veld- en bureaustudies die bijdragen aan het verklaren van de gesignaleerde ontwikkelingen. De resultaten van de tellingen vormen een basis voor het natuurbeleid en beheer in ons land en worden inmiddels voor een breed aantal toepassingen gebruikt.

FLORON (Floristisch Onderzoek Nederland) zet zich in voor onderzoek naar en bescherming van de Nederlandse wilde flora. Hierbij krijgt zij hulp van honderden vrijwilligers die door het hele land actief zijn. FLORON geeft voorlichting en advies, voert ecologisch onderzoek uit ten behoeve van wetenschap, beheer en beleid en beschermt plantensoorten en hun leefgebieden.

De **Vlinderstichting** is dé organisatie die de deskundigheid in Nederland en Europa over vlinders en libellen bundelt. De Vlinderstichting doet onderzoek en geeft adviezen over beleid en beheer, zodat de leefomstandigheden van vlinders en libellen verbeteren. Dankzij de meetnetten verzamelt ze actuele informatie over de veranderingen in de vlinder- en libellenstand. Elke week tellen vrijwilligers welke soorten er voorkomen en in welke aantallen. Nachtvlinders worden geteld met een val op met vaste maten en een lamp op een vaste plek.

De **Zoogdiervereniging** doet onderzoek op landelijk niveau naar de leefwijze, het voorkomen en aantalsontwikkeling van zoogdieren. Het effect van beheer- en beschermingsmaatregelen, inventarisaties en advisering ten bate van ruimtelijke ordeningsvraagstukken, beheer en onderhoud van terreinen en gebouwen en ontheffingsaanvragen inzake de Natuurbeschermingswet.

werkgebied, lees dan de verslagen van Dick Hoek ieder jaar in het voorjaarsnummer van Aves Visum, zie bijvoorbeeld in nummer 151 'De natuur in het Rotta-gebied in 2019'. Daarin kun je ook lezen dat er veel meer soorten zijn waargenomen dan volgens de hierboven min of meer institutionele telprogramma's. Die individuele waarnemingen worden doorgaans gemeld aan Waarneming.nl. Je zult versteld staan van de kwalitatieve en kwantitatieve biodiversi-

teit, zowel in onze natuurpareltjes als in de verschillende stadswijken: scores om duurzaam zuinig op te zijn!

Mocht je van het bovenstaande enthousiast zijn geworden om ook als teller ons werkgebied in te trekken, neem dan voor meer informatie contact op met de coördinator van de werkgroep onderzoek, email: onderzoek@rotta-natuur.nl.

Natuurcentrum Trefpunt Rotta

Wat doen we in en om ons verenigingsgebouw Natuurcentrum Trefpunt Rotta aan duurzaamheid en biodiversiteit? Een logische vraag in deze reeks. Zonder het misschien te beseffen doen we meer op dat gebied hieraan dan je in eerste instantie zou denken.

Het erf

Het eerste wat opvalt als je het erf van het verenigingsgebouw van Natuur- en Vogelwacht Rotta op komt is de tuin rondom het gebouw. Bijna het gehele jaar rond kun je genieten van het palet aan kleuren en diversiteit. Enthousiaste vrijwilligers zorgen er voor dat er een groeiend aantal verschillende planten, kruiden, struiken en andere nectar gevende soorten in de tuin komt. Steeds meer insecten

en vlinders (waaronder bijvoorbeeld de kolibrievlinder) kiezen voor de Hoeksekade 164 als tijdelijke domicilie.

De vrijwilligers van Rotta Actief zijn wekelijks op het erf in de weer om voorzieningen te maken die de biodiversiteit verhogen. Bekend zijn bijvoorbeeld de visdiefeilanden en vooral de nestkasten. Ze maken die kasten – meer dan zestig in het afgelopen jaar - in alle soorten en maten, met soms gecompliceerde inrichtingen voor verschillende uilensoorten, en natuurlijk zoveel mogelijk van gebruikt hout.

en vlinders (waaronder bijvoorbeeld de kolibrievlinder) kiezen voor de Hoeksekade 164 als tijdelijke domicilie.

Opvallend zijn drie houten bakken met verschillende grondsoorten (zand, klei en veengrond) in de achtertuin. Spontaan komen hierin planten en kruiden op die gedijen in de betreffende grond, je kunt de verschillende vegetaties goed onderscheiden. Ook de vegetatie langs de oevers van het omringende water is een lust voor het oog, 's zomers bloeien de kattenstaarten er welig. En de bloeiende biologische bloembollen zorgen in het vroege voorjaar voor stuifmeel voor de eerste bijen.

In april wordt elk jaar de *plantenruilbeurs* bij het Trefpunt georganiseerd. Dan kan iedereen gratis planten en kruiden ruilen en ophalen en wordt voorlichting gegeven welke soorten je het beste in je tuin kunt zetten voor meer variëteit en welke soorten bijvoorbeeld insecten en vlinders aantrekken.

In de bijenstal van imkerij *De Moerbeij* achter op het erf houdt de imker een negental bijenvolken. Ieder volk bestaat uit zo'n 35.000 tot 40.000 honingbijen (in totaal ongeveer 350.000 bijen!) die binnen een afstand tot wel 3 kilometer rondom het Trefpunt de nectar ophalen en naar de raten brengen.

Achter de schuren wordt alle maaien snoeiafval uit de tuin gecomposteerd in een tweetraps broei- en composteringsproces verwerkt en gereduceerd. Na twee jaar kan de resterende compost worden uitgestrooid, onder andere rondom de fruitbomen bij de parkeerplaats.

Het gebouw

Een legertje vrijwilligers heeft de voormalige boerenshuur omgetoverd tot het Natuurcentrum Trefpunt Rotta. Een staaltje bouwvakunst dat gezien mag worden. De enkel steens muren zijn aan de binnenzijde geïsoleerd met glaswol en vervolgens afgewerkt met een strakke binnenmuur, terwijl de vloer super geïso-

leerd is (zakken met lucht hangen onder vloer). Bijzonder is dat de vloer om bouwkundige redenen 'los' in het gebouw ligt.

Het drinkwatersysteem is gesplitst in twee circuits. Het ene betreft de normale drinkwatervoorziening en het andere de doorspoeling van de toiletten. Het water in dat laatste systeem spoelt eerst de brandslangen door (ter voorkoming van legionellabacteriën), voordat de toiletten ontdaan worden van afgescheiden excrementen en lichaamsvocht.

Het is een open deur te vermelden dat de *Witte Tornado* van Rotta zoveel mogelijk gebruik maakt van biologisch afbreekbare schoonmaak- en onderhoudsmiddelen om het Trefpunt er tiptop uit te laten zien. Alleen in het alleruiterste geval worden synthetische middelen toegepast.

De gasgestookte CV-ketel wordt op afstand via internet bediend. Doordat het gebouw niet dagelijks in gebruik is, wordt energie bespaard door het gebouw alleen te verwarmen als er wat te doen is. Bovendien kan in de wintermaanden een gedeelte van de grote ruimte worden afgeschermd en zelfstandig worden verwarmd: alle beetje helpen.

Vier jaar na de opening van het Trefpunt in 2010 werden er op het dak zonnepanelen geplaatst. Deze voorziening voorziet het gebouw van elektriciteit. De opgewekte stroom is meer dan we verbruiken. Op jaarbasis

leveren we, naast de hoeveelheid energie voor eigen gebruik, gemiddeld ruim 300 Kwh terug aan de energieleverancier.

De schuren op het erf zijn voorname-lijk gebouwd van planken van een schutting die destijds om de boerenschuur stonden. Het dak van de schuren bestaat (nog) uit asbesthoudend materiaal. Zo gauw de situatie het toelaat worden die platen verwijderd en krijgen de schuren een fikse opknabbeurt. Hergebruik van materialen staat daarbij hoog in het vaandel van Rotta. Ook bijvoorbeeld de door de gemeente afgedankte palen gebruiken we voor het overeind houden van jonge boompjes of ter versteviging van houtrillen in de natuurpareltjes.

Het tuinhuis

Het dak van het in 2014 met hardhout gebouwde tuinhuis is beplant met verschillende soorten sedum (vetkruid). Een sedumdak heeft als voordeel dat het zowel warmte als geluid goed isoleert en het regenwater en de omgevingslucht zuivert. Bovendien neemt het dak fijnstof en schadelijke stoffen als zware metalen op, alsook CO2 die weer wordt omgezet in zuurstof. Nuttige insecten vinden er voedsel. Sedum produceert een groot deel van het jaar bloemen, die zeer rijk zijn aan nectar. Vogels, spinnen, vleermuizen en libellen vangen de insecten die de bloeiende sedum bezoeken.

Rondom het Trefpunt

Op een eilandje in het ven achter het Trefpunt zijn twee ijsvogelwanden gebouwd. Voor zover bekend hebben tot nu toe de ijsvogels deze nestgelegenheid nog niet ontdekt, maar wie weet. De gelegenheid voldoet aan de

eisen des vogels: een prachtig plekje om ongestoord te kunnen nestelen en broeden.

Aan de overkant van de Hoeksekade rondom de parkeerplaats is ook een klein wonder verricht. Op initiatief van één van onze vrijwilligers is daar een saai grasland omgetoverd tot een zeer gevarieerd en licht geaccidenteerde landschap. Vele soorten bomen, struiken, heesters, planten en kruiden hebben hier – letterlijk – wortel geschoten, en vormen op hun beurt weer een habitat voor een verscheidenheid aan faunasoorten.

Blikvangers zijn de wilgwam, de in 2017 gegraven paddenpoel en aan de achterkant van dit terrein de 'op tekening' aangelegde haagstrook.

Bij de paddenpoel kun je regelmatig genieten van het kikkergekwaak en ook rietvogels hebben de poel inmiddels ontdekt. De aarde uit de poel is ter plaatse gestort en 'bekleed' met een houtril van gesnoeide wilgen.

Het middengebied valt op door de weer 'tot leven' gekomen wilgwam, enkele robuuste bomen als de eik en het speelse karakter. Door regelmatig het gras 'in mozaïek' te maaien, is er het gehele jaar ook voor insecten, loopvogels en kleine zoogdieren voldoende schuilgelegenheid.

De haagstrook is een toonbeeld van diversiteit. Naast besdragende soorten als lijsterbes, krentenboompjes, meidoorn, sleedoorn en hulst, vind je er ook haagbeuk, heder, wilde kardinaalsmuts, hertshooi, gele/rode kornoelje, liguster en laurier.

Achter de haagstrook en rondom de parkeerplaats zijn fruitbomen en -

struiken geplant als appel, peer, pruim, appelbes, zwarte/rode bes, framboos, japanse wijnbes, toverhazelaar, walnoot en krentenboompjes.

Hoewel het maar een relatief klein natuurpareltje is, is het voor veel soorten een aantrekkelijk paradijs: Voor elck wat wils, zowel voor plant, dier als mens! Vooral de Rotta Rangers en Kapoentjes zijn hier regelmatig te vinden en verkennen er op avontuurlijke wijze de biodiversiteit, en waarbij de wilgwam een grote aantrekkingskracht heeft op onze jeugdige natuur(ver)kenners.

Mocht je in de buurt zijn van het Natuurcentrum Trefpunt Rotta, dan ben je op elke donderdag van 10.00 - 16.00 uur en zaterdagmiddag van 12.00 - 16.00 uur altijd welkom. In het Trefpunt is veel informatie voorhanden over de natuur in het Rottemerengebied. Er is een beschrijving van een wandelroute in het Hoge Bergse Bos die je van hieruit kunt starten. Ook is er een assortiment nestkastjes en insectenhôtels die je voor een aantrekkelijk prijsje kunt kopen. En als je trek hebt in een lekker kopje koffie of thee, dan ben je ook hiervoor aan het goede adres.

Ontwerp overzijde Hoeksekade

Rotta Educatie en Voorlichting

We hebben het misschien niet zo in de gaten, maar de educatieve activiteiten en uitingen van Rotta dragen - indirect - zeker bij aan duurzaamheid en biodiversiteit. Immers hoe breder kennis en wetenschap over de natuur en alles wat er in leeft zijn beklijfd bij zoveel mogelijk natuurliefhebbers, hoe meer men zich bewust zal zijn van de kwetsbaarheid er van.

Ledenavonden

Elke vierde dinsdagavond van de maand is er een ledenavond in het Trefpunt. Op deze avonden wordt er doorgaans een lezing gegeven, een gevarieerd scala aan onderwerpen door ter zake deskundige sprekers passeert de revue. Niet alleen over de flora en fauna in ons werkgebied, maar bijvoorbeeld ook over de ecologische aspecten bij het waterbeheer,

over klimaatverandering in een geologisch perspectief of muskusrattenbeheer in de polders. En ook de presentaties van Rotta-leden over de flora en fauna in verre landen als bijvoorbeeld Alaska, Noorwegen, Marokko, Argentinië en Egypte zijn altijd boeiende avonden.

Excursies en Publiekswandelingen

Met de maandelijkse leden-excursies reizen de Rotta-leden naar verschillende natuurgebieden in het land. Daarbij is er altijd een grote verscheidenheid aan landschappen en biotopen. De eerste excursie in het jaar, altijd naar de Zuid-Hollandse en Zeeuwse eilanden is welhaast een traditie en ook de dag(vaar)tocht naar de Marker Wadden heeft indruk gemaakt.

Ook worden onder leiding van ervaren Rotta-gidsen iedere maand in ons werkgebied de zogenoemde *Publiekswandelingen* georganiseerd. Daar kan iedereen - lid of geen lid van Rotta - aan meedoen, doel is om zoveel mogelijk mensen kennis te laten nemen van de 'dagelijkse' natuur om ons heen en zich zo bewust worden om er zuinig op te zijn. De vrijdagavondse excursies, altijd in juli en augustus, in het Koornmolengat worden goed bezocht en veel bezoekers verbazen zich over de schoonheid in dit moerassige broekbos.

Cursussen

De Rotta-cursus *Vogelherkenning voor beginners* is inmiddels een begrip in het regionale vogelland. Vele tientallen natuurliefhebbers hebben - zowel in theorie als in praktijk - zich de uiterlijke kenmerken van de diverse soorten eigen gemaakt en ook de verschillende geluiden die ze maken kennen voor velen geen geheimen meer. Meerdere cursisten zijn nog steeds enthousiaste vogelaars en zijn ook als teller in het veld te vinden, vaak al voor zonsopkomst.

In de zomer van 2019 is voor het eerst de *Plantencursus* door Rotta (in samenwerking met FLORON) met succes georganiseerd. Op aanschouwelijke wijze wordt een scala aan planten en kruiden - vaak letterlijk - onder de loep genomen. Ook deze cursus bestaat uit een deel theorie (waarbij veel soorten planten(delen) de revue passeren om de onderscheidende kenmerken daadwerkelijk te waarnemen) en praktijkexcursies, bijvoorbeeld gewoon in de berm van een weg in de buurt of op een terrein in de haven. Ook deze cursus heeft al geleid tot enthousiaste floristen die op FLORON-wijze wilde planten inventariseren in ons werkgebied.

Kapoentjes en Rangers

Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst wordt wel gezegd. Dat geldt zeker voor de Trefpunt-sessies en de safari's die voor de Rotta Kapoentjes (ieder kwartaal) en Rangers (maandelijks) worden georganiseerd. Op speelse wijze maken de kinderen kennis met de eigenaardigheden van de natuur om ons heen, zoals bijvoorbeeld het uitpluizen van braakballen van uilen, met schepnetjes water-vlooiën en ander gedierte in de slot vangen en determineren, of uitvinden wat we zoal uit de natuur kunnen eten: een goede investering voor toekomstig natuurbehoud en -bescherming.

Website | Facebook | Aves Visum

De educatieve waarde van de verschillende Rotta-publicaties kent een eigen dynamiek en moet niet worden onderschat. Het 'snelle' werk is vooral te vinden op de Website en de Facebook-pagina, terwijl in Aves Visum wordt ingezoomd op de achtergronden van de verschillende fenomenen in de natuur. Eén ding hebben deze uitingen gemeen: ze zijn alle gericht op het delen van kennis over alles wat leeft en bloeit en ons altijd weer boeit!

Het wat, wanneer en waar over deze activiteiten kun je lezen in de agenda op de website en in de per email verstuurd Nieuwsflitsen kun je de actuele informatie hierover lezen.

Rotta Advies Natuur, Milieu en Ruimtelijke Ontwikkelingen

Rotta geeft op meerdere fronten adviezen aan verschillende (overheids)organisaties als het gaat om duurzaamheid, biodiversiteit, milieu en ruimte ontwikkelingen. Zowel direct vanuit de vereniging of als deelnemer in de verschillende adviesorganen 'houden we de vinger aan de pols en trekken aan de bel als het anders dreigt te gaan zoals wij vinden dat het zou moeten gaan!'

Vertrouwd zijn de verslagen van Jaap van Lien over de 'Ruimtelijke Ontwikkelingen in de Noordrand'. Al jaren staat Jaap z'n mannetje bij de politieke en ambtelijke burelen in Lansingerland als het om aanpassingen of bedreigingen van de groenblauwe ruimte gaat. En ook bijvoorbeeld bij Rijkswaterstaat kennen ze hem als een vastbijter bij de gevolgen voor de natuur bij de aanleg van de verlengde A16. Met succes heeft Jaap er voor gezorgd dat veel van zijn ideeën worden gehoord en – nog belangrijker – ook worden overgenomen in de ruimtelijke plannen.

Met zijn altijd constructieve en proactieve houding en inbreng heeft ook Rien van der Vorm zijn sporen verdiend. Met name als Rotta-vertegenwoordiger naar Staatsbosbeheer en het Recreatieschap Rottemeren is hij een zeer gewaardeerde schakel in het beheer van de bossen en de open groenblauwe ruimten in ons werkgebied. Zijn ecologische bagage en kennis (van de geschiedenis) van het gebied zijn onmisbaar voor een effectief beheer voor het ontwikkelen, behouden en versterken van de biodiversiteit.

Meer vogels op het erf en in uw tuin!

Vanouds zoeken vogels en mensen elkaars gezelschap. Heerlijk om dichtbij van vogels te genieten. Vogels hebben voedsel, schoon water en plekjes om te schuilen en te nestelen nodig. Door veranderingen op boerenerven en in onze woonwijken verdwijnt steeds meer natuurlijke leefomgeving voor vogels. In grijze tegeltuinen en dichte stallen is voor vogels niets meer te halen. Er zijn te weinig insecten om jonge vogels groot te brengen. Ook u kunt tuinvogels en erfvogels, zoals huis- en boerenzwaluw, steenuil en torenvalk helpen met geschikte beplanting en door nestkasten op te hangen, voor advies mail naar Henk Starink – advies@rotta-natuur.nl.

de nieuwe Manege Hillegersberg en tientallen particulieren kregen al advies-op-maat voor meer vogels op het erf en in de tuin.

Alliantie GroenBlauwe Rotte

In de Alliantie GroenBlauwe Rotte (AGBR) trekt Rotta samen op met de Belangengroep Oud Verlaat, Stichting Rotte-Verband, Stichting

Natuurpolders en het Platform Eendragtspolder. Het doel van de Alliantie is met inzet van expertise en betrokkenheid de natuur, het landschapsschoon en de cultuurhistorie in het Rottemerengebied onder de aandacht te brengen bij de bestuurders en andere belanghebbenden. De Alliantie wil, gevraagd en ongevraagd, meedenken en adviseren, alsmede in co-creatie participeren bij de inrichting en het beheer van het Rottemerengebied. Aanleiding om de AGBR op te richten was het initiatief van het Recreatieschap Rottemeren om inhoud en vorm te geven aan het Ontwikkelplan Landschapspark Rottemeren. Rotta en de AGBR maken zich sterk dat de natuur in dit Ontwikkelplan een voorname plaats krijgt. Ook zal de AGBR, daar waar de verenigde organisaties een gezamenlijk belang hebben, in de toekomst zich samen sterk maken voor de schoonheid van het Rottemerengebied.

Projectgroep Oppervlaktewaterkwaliteit Oostpolder

Uit metingen en rapportages blijkt dat de kwaliteit van het water in sloten en andere kleine wateren in

ons werkgebied – vooral in gebieden met landbouw- en glastuinbouwbedrijven – niet is wat het behoort te zijn. Veel sloten zijn (nog) besmet met veel en/of niet geoorloofde nutriënten en residuen van gewasbeschermingsmiddelen. De POKO, een samenwerkingsverband van Rotta en de Vereniging Natuur en Milieubescherming Pijnacker, zet zich in om te bewerkstelligen dat de lozingen op het oppervlaktewater plaatsvinden zoals in de Europese Kaderrichtlijn Water is aangegeven. Met het doel om 'gezond' water te krijgen, zodat de biodiversiteit in de sloten is geborgd. POKO onderzoekt zelf watermonsters

uit ons werkgebied en communiceert hierover met de betreffende overheden (waterschappen, gemeenten, provincie) die gezamenlijk met de bedrijven verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van ons oppervlaktewater: een weerbarstige materie die een lange adem vraagt.

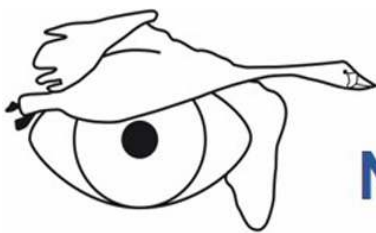
Gebruikersplatform Groenzoom

Rotta participeert in het onafhankelijke Gebruikersplatform Groenzoom. Dit platform staat zowel in nauw contact met zowel de gemeente als de beheercombinatie (BTL/Punt), de bewoners en de gebruikers en geeft onder andere advies over de inrichting en het beheer met betrekking tot de vier kernfuncties van het gebied: waterberging, recreatie en natuur-educatie, natuurontwikkeling en landschapsbeleving.

Platform Mooi Zuidplas

Rotta is vertegenwoordigd in het Platform Mooi Zuidplas. Dit Platform levert een bijdrage aan het zichtbaar maken en benoemen van de natuur-, cultuurhistorische en de landschappelijke waarde in Zuidplas. Doel is om draagvlak te creëren voor behoud en versterking van deze waardevolle elementen bij de gemeentelijke overheid en bijvoorbeeld het Recreatieschap Rottemeren. Met succes is bijvoorbeeld geageerd tegen de bouw van 36 kapitale villa's tegen de Rottedijk aan bij de Middelweg in de Eendragtspolder. Ook maakt het Platform zich sterk om een robuuste groene/ecologische verbinding naar de Krimpenerwaard te behouden in het middengebied van Zuidplas bij de aanleg van het zogenoemde 'Vijfde Dorp'.

Natuur- en Vogelwacht Rotta

Natuurcentrum Trefpunt Rotta

Hoeksekade 164

2661 JL Bergschenhoek

Email: info@rotta-natuur.nl

Website: <https://www.rotta-natuur.nl>

Openingstijden Trefpunt:

Donderdag 10.00 - 16.00 uur

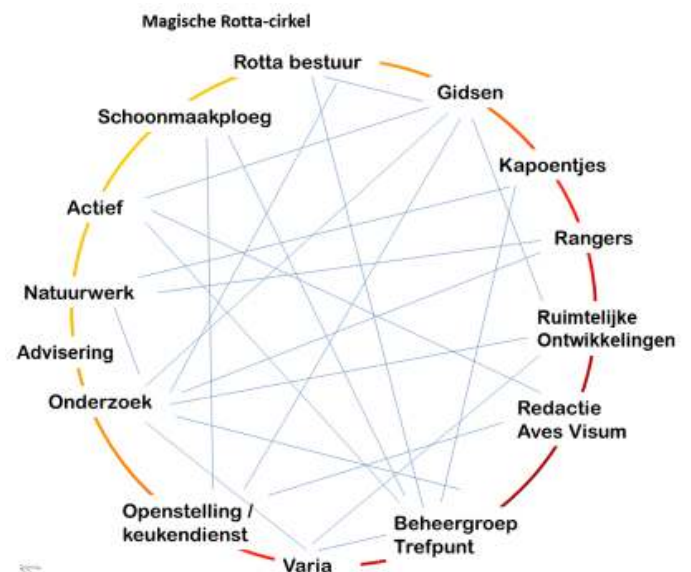
Zaterdag 12.00 - 16.00 uur

Natuur- en Vogelwacht Rotta is een zelfstandige natuurbeschermingsvereniging, actief in het Recreatiegebied Rottemeren en de omliggende gemeenten Zuidplas, Lansingerland en de noordrand van Rotterdam. De vereniging heeft ten doel flora en fauna te verbeteren en het (doen) herstellen van verstoringen daar in; het beschermen en in stand houden van groenvoorzieningen en natuurgebieden en het opkomen voor het milieu; het (doen) realiseren en het (doen) in stand houden van ecologische, landschappelijke en recreatieve verbindingzones. De vereniging is opgericht op 9 februari 1982.

Lid worden?

Natuur- en Vogelwacht Rotta is een ANBI-instelling (RSIN-816580662). Wil je lid worden, meld je dan aan via email: leden@rotta-natuur.nl.

Het lidmaatschap bedraagt minimaal € 12,50 per jaar.

De kracht van Rotta wordt gesymboliseerd in de zogeheten magische cirkel, waarin de (korte) lijnen de onderlinge verbondenheid, betrokkenheid en dynamiek weergeven: alles en iedereen voor hetzelfde doel.

Tel.nr.: Arend Hoogewezen, met bijdragen van Rien van der Vorm, Arja van Balleghoe, Jaap van den, Ad Somers, Jan Noppers, Jria Mener, André Gouw, Jan Smith en Henk Starink
Foto's: Klaas Verschoor, Ad Somers, Jan Noppers, Jaap van den, Henk Starink, Druk Hoek en Arend Hoogewezen